

ชื่อโครงการ : การพัฒนาองค์ความรู้ชาวแม่ฮ่องสอน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาคความยากจน

รหัสโครงการ : RDG 4840025

ระยะเวลา : 1 พฤษภาคม 2548 - 30 ตุลาคม 2548

บทคัดย่อ

รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาองค์ความรู้ชาวแม่ฮ่องสอน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาคความยากจน เป็นโครงการที่เสนอขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดแม่ฮ่องสอน และนายสุพจน์ เลาวัฒนศิริ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีแนวคิดว่ ปัญหาคความยากจนทั้งหลาย ล้วนมีสาเหตุจากตัวบุคคลนั้น ๆ เริ่มตั้งแต่การอบรมบ่มเพาะ ทักษะคติ วิธีการดำรงชีวิต และอิทธิพลของสังคมหลาย ๆ ประการ ดังนั้นการแก้ปัญหาคความยากจน จึงต้องเริ่มต้นที่บุคคลให้เข้าใจถึงสาเหตุคความยากจน แนวทางแก้ปัญหาคที่ถูกต้อง และการปฏิบัติตนเพื่อต่อสู้คความยากจน เท่านั้น

การดำเนินการโครงการได้แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ได้แก่ การศึกษาโครงสร้างปัญหาคความยากจน กรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความจำเป็น เนื่องจากโครงสร้างปัญหาคความยากจนในแต่ละท้องที่ แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง สภาพข้อเท็จจริงในวิธีการผลิตและวิถีชีวิต ของชาวแม่ฮ่องสอน

ส่วนที่ 2 ได้แก่ การสำรวจข้อมูลบุคคลรายคน รายครัวเรือน ทุกครัวเรือนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความจำเป็นเนื่องจากการรับลงทะเบียนปัญหาคความยากจนนั้น เป็นเรื่องที่ชาวแม่ฮ่องสอนมาบอกราชการว่า เขาคความยากจน เคือคร้อน จึงควรที่ราชการต้องออกไปดูถึงบ้านว่าเขาเคือคร้อนอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือตามภาระหน้าที่ และข้อมูลทั้งหลายถูกนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในเชิงนโยบายของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อไป

ส่วนที่ 3 ได้แก่ การน้อมนำแนวทางพระราชทานเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่พี่น้องประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยการจัดตั้งต้นแบบกลุ่มอาชีพและการสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และนอกจากนี้ ปัญหาคด้านที่ทำกินเป็นปัญหาคลำดับแรกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันของปัญหาคการบุกรุกทำลายป่าด้วย ซึ่งราชการมีหน้าที่แก้ปัญหาคที่ดินทำกิน และในขณะเดียวกันต้องยุติปัญหาคการบุกรุกทำลายป่าด้วย จึงได้ศึกษากรณีการแก้ปัญหาคที่ดินทำกินในลักษณะ “คนอยู่ ป่ายัง” ด้วย

ผลการดำเนินงานในส่วนที่ 1 เป็นเพียงข้อเท็จจริง ที่อาศัยการสังเกต พูดคุย สอบถาม และเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร นำมาจัดระบบเพื่อจำลองโครงสร้างปัญหาความยากจนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังปรากฏในเนื้อหาต่อไป

ผลการดำเนินงานในส่วนที่ 2 เป็นการปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อให้ราชการมีข้อมูลบุคคลที่ครบถ้วน ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจครัวเรือน จำนวน 79,655 ครัวเรือน ทั่วทั้งจังหวัดแล้ว

ผลการดำเนินงานในส่วนที่ 3 เป็นเรื่องการศึกษาเฉพาะกรณี เพื่อเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหาซึ่งเกิดจากการที่ประชาชนและราชการยอมรับซึ่งกันและกัน สามารถพิสูจน์ได้ในพื้นที่ว่า สามารถปฏิบัติและแก้ปัญหาได้จริง

สำหรับปัญหาอุปสรรค มีเพียงข้อจำกัดเรื่องการสำรวจครัวเรือน ซึ่งเป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากห้วงเวลาสำรวจอยู่ในช่วงฤดูฝน และภูมิประเทศที่ยากลำบากในการเดินทางของชุดสำรวจ แต่ก็สำเร็จลุล่วงแม้จะล่าช้าไปบ้างก็ตาม
